

LIFE Integrated projects 2016

Stage 1 - Concept Note (CN) forms

 LIFE 2016	FOR ADMINISTRATION USE ONLY LIFE16 IPE
--	--

PROJECT

Project title (*max. 120 characters*):

The Farmer as Nature Manager: aiming at favourable conservation status for Natura2000 areas by making nature management a sound **driftsgren.**

Project acronym (*max. 25 characters*):

LIFE-IP-NATUREMAN

The project will be implemented in the following Country(ies) and/or Administrative region(s):

DENMARK: NORDJYLLAND; MIDTJYLLAND

Expected start date: ...01/10/2017.....

Expected end date:31/12/2025.....

PROJECT POLICY AREA

You can only tick one of the following options:

LIFE Integrated Project Nature: Integrated project contributing to the achievement of the objectives of the EU Birds and Habitats Directives (Directives 2009/147/EC and 92/43/EEC) and to achieving target 1 of the EU Biodiversity Strategy by implementing the Prioritized Action Frameworks (Article 8 of 92/43/EEC)

☒

LIFE Integrated Project Environment: Integrated project contributing to the achievement of the objectives of the:

- Waste Directive by implementing **Waste Management Plans (WMP)** (Article 28 of Waste Framework Directive 2008/98) and/or **Waste Prevention Programmes (WPP)** (Article 29 of Waste Framework Directive)

☐

- Water Framework Directive by implementing **implement a/parts of a River Basin Management Plan (RMBP)** (Annex VII of Directive No. 2000/60/EC)

☐

- Air Directive by implementing **Air Quality Plans** (Directive 2008/50/EC)

☐

The project aims at implementing the following plan/strategy (**full copy is to be provided in attachment**):

Prioritized Action Framework (PAF) for Natura 2000. Denmark.

.....

BENEFICIARIES

Name of the **coordinating** beneficiary (1): The Danish Nature Agency

Name of the associated beneficiary (2): Municipality of Aalborg

Name of the associated beneficiary (3): The Danish Agency for Water and Nature Management

Name of the associated beneficiary (4): The Danish Agrifish Agency

Name of the associated beneficiary (5): Danish Agriculture and Food Council

Name of the associated beneficiary (6): Farmer's Association: Agri Nord

Name of the associated beneficiary (7): Municipality of Jammerbugt

Name of the associated beneficiary (8): Municipality of Mariagerfjord

Name of the associated beneficiary (9): Municipality of Randers

Name of the associated beneficiary (10): Municipality of Rebild

Name of the associated beneficiary (11): Municipality of Skive

Name of the associated beneficiary (12): Municipality of Vesthimmerland

Name of the associated beneficiary (13): Municipality of Viborg

(Continue as necessary, noting that further beneficiaries can be added later with the full proposal)

PROJECT BUDGET AND REQUESTED EU FUNDING
--

Total integrated project budget: 37 766 666 €

Total eligible project budget: 20 833 333 €

EU LIFE financial contribution requested: 12 500 000 € (= 60 % of total eligible budget)

Coordinating Beneficiary Profile Information					
Short Name					Beneficiary n° 1
Legal information on the Coordinating Beneficiary					
Legal Name	Danish Nature Agency			Legal Status	
VAT No	DK 33157274			Public body	☒
Legal Registration No	DK 33157274			Private commercial	☐
Registration Date	01/04/1911			Private non- commercial	☐
Legal address of the Coordinating Beneficiary					
Street Name and No	Gjøddinggård, Førstballevej 2			PO Box	
Post Code	7183	Town/City	Randbøl		
Country Code	DK	Country Name	Denmark		
Coordinating Beneficiary contact person information					
Function	Senior advisor				
Surname	Svendsen		First Name	Annita	
E-mail address	ansve@nst.dk				
Department / Service	Nature Agency, Himmerland				
Street Name and No	Møldrupvej 26			PO Box	
Post Code	9520	Town/City	Skørping		
Country	Denmark				
Telephone No	+4572543000		Fax No		
Coordinating Beneficiary details					
Website	www.nst.dk				
Brief description of the Coordinating Beneficiary's activities and experience in the area of the proposal					
Naturstyrelsen er en styrelse i Miljø- og Fødevarerministeriet. Naturstyrelsen forvalter Miljø- og Fødevarerministeriets cirka 200.000 hektar skove og naturarealer, så der skabes størst mulig værdi for samfundet i form af gode rammer for friluftslivet, beskyttelse af naturen og effektiv drift af styrelsens skove og andre naturarealer. Naturstyrelsen gennemfører praktiske opgaver inden for jagt- og vildtforvaltning og konkrete friluftslivs- og naturprojekter - ofte i samarbejde med andre myndigheder, organisationer og frivillige. Naturstyrelsen har ca. 600 medarbejdere, hvoraf ca. 85 er tilknyttet hovedkontoret i Randbøl. De øvrige medarbejdere er placeret på styrelsens 19 lokale enheder i hele landet, herunder enheden i Himmerland. Den 1. juli 2016 blev Naturstyrelsen delt i to styrelser, Naturstyrelsen og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, der primært er overordnet statslig myndighed på vand- og naturområdet. The Danish Nature Agency participates in a wide range of LIFE Nature projects in Denmark as both coordinating and associated beneficiary					

COORDINATING BENEFICIARY DECLARATION

The undersigned hereby certifies that:

My organisation ***The Danish Nature Agency*** has not been served with bankruptcy orders, nor has it received a formal summons from creditors. My organisation is not in any of the situations listed in Articles 106(1) and 107 of Council Regulation No 966/2012 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on the financial rules applicable to the general budget of the Union (OJ L298 of 26.10.2012).

1. My organisation is legally registered in the European Union.

I am legally authorised to sign this statement on behalf of my organisation.

I have read in full the LIFE Model Grant Agreement and the Financial and Administrative Guidelines provided with the LIFE application files.

I certify to the best of my knowledge that the statements made in this concept note are true and the information provided is correct.

At Randbøl, Denmark on _____

Signature of the Coordinating Beneficiary:

.....

Name(s) and status of signatory:

Peter Ilsøe, Director General, The Danish Nature Agency.

SUMMARY DESCRIPTION OF THE PROJECT

1. Overall context/background/geographical scopeIP itself

Danmark har udpeget 252 Natura 2000-områder til opfyldelse af EU's naturdirektiver, der bidrager til at sikre den europæiske biodiversitet. Områderne dækker ca. 370.000 ha af det danske landareal svarende til godt 8 %. For at opfylde EU's målsætning om gunstig bevaringsstatus for en række arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, har Miljø- og Fødevareministeriet udarbejdet 252 Natura 2000 planer, hvis indsats prioriteres gennem en rullende planlægning, hvor der udarbejdes planer med målsætninger og indsatskrav. Planerne udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, som indeholder en kortlægning af naturtyper og levesteder, en vurdering af naturtilstanden samt en foreløbig vurdering af evt. negative påvirkninger (trusler) mod en god naturtilstand (gunstig bevaringsstatus). Kommunerne udarbejder på baggrund Natura 2000 planerne kommunale handleplaner, som implementerer målene i Natura 2000 planerne. De kommunale handleplaner opgør indsatsbehov og prioriterer den forventede forvaltningsindsats samt beskriver forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.

Natura 2000 planerne for perioden 2016-21 har fokus på at fortsætte arbejdet fra forrige periode med at sikre naturplejen; at påbegynde en indsats for at forbedre naturen gennem sammenkædning af eksisterende og sårbar natur; at sikre en indsats mod invasive arter samt målrettet at forbedre levesteder for bl.a. truede ynglefugle. For Natura 2000 områderne nr. 15, 18, 22, 30, 33, 222, og 223 fremgår det af planerne, at Naturstyrelsen forbereder og igangsætter et integreret LIFE projekt i en række ådale i samarbejde med bl.a. kommunerne med henblik på at forbedre plejemulighederne ved at skabe sammenhæng mellem arealer med overdrev, kildevæld og rigkær. Da der tillige findes væsentlige forekomster af især rigkær i Natura 2000 områderne 32, 37, 38 og 39 indgår disse også i det integrerede LIFE projekt. Naturtyperne rigkær, kildevæld, kalkoverdrev og surt overdrev betragtes som truede naturtyper, da de på nationalt og kontinentalt biogeografisk niveau har haft en stor tilbagegang og er i ugunstig bevaringsstatus. Planerne opfylder de strategiske bevaringsmål i den danske PAF (sektion F side 21).

Kommunerne udarbejder på baggrund af statens vandområdeplaner kommunale handleplaner, som i Natura 2000 områderne og i respekt for disse, implementerer målene i vandrammedirektivet. De kommunale handleplaner prioriterer indsatser for at gennemføre EU's vandrammedirektiv målsætning om god økologisk tilstand i alle vandområder. Her er der krav om indsats til forbedring af fysiske forhold i vandløb og fjernelse af næringsstoffer, som alle medfører en hævnning af vandstanden i ådalene. Endelig skal der gennemføres klimatiltag med hævet vandstand på lavbundsarealer og kontrollerede overløbsområder ved skybrud.

LIFE IP ønsker ved integration af EU's naturdirektiver, vandrammedirektivet og og strategi for klimatilpasning at skabe en mere robust og sammenhængende natur i ådalene som led i det langsigtede mål om at opnå gunstig bevaringsstatus i Natura 2000 områderne.

Landbrugsudviklingen i Danmark har gennem mange år målrettet haft fokus på specialisering og stordrift indenfor såvel kvæg-, svine- som planteavl. Dette har - i forening med landets generelt letopdyrkelige topografi og en omfattende dræning - medført, at naturen i det åbne land i Danmark nu er karakteriseret ved mange små og usammenhængende naturarealer, som ligger spredt i et opdyrket landbrugsland. Naturarealerne er usammenhængende, fordi de er små og fysisk isolerede eller som følge af fortidens lodsejerstruktur / ejerforhold med mange små parceller. Oven i denne fysiske fragmentering kommer, at den generelle specialisering og intensivning af sektoren gør disse ekstensive arealer marginale, overflødige og uanvendelige for mange ejere. De væsentligste trusler mod gunstig bevaringsstatus for naturtyperne rigkær, kildevæld og overdrev bliver derfor, at arealerne ofte er under tilgroning på grund af manglende drift, udtørring som følge af dræning og tilførsel af næringsstoffer fra omkringliggende dyrkede arealer. Opnåelse af gunstig bevaringsstatus for disse naturtyper vil derfor ofte kræve en aktiv indsats.

For at skabe et fremtidigt bæredygtigt fundament for disse arealer og deres naturværdier er det derfor helt afgørende at få genskabt den naturlige hydrologi, få dem i drift igen og gøre denne drift økonomisk interessant/overskudsgivende. Dette er LIFE-IP projektets helt centrale fokuspunkt. Projektets mål er at tilvejebringe forudsætningerne for at gøre det økonomisk interessant for lodsejere eller andre at drifte sådanne naturarealer. For at nå dette mål, kan der skrues på en lang række grundvilkår og parametre som har indflydelse herpå – ejerstruktur, plejemetoder, teknologi, organisering, samdrift, tilskudsordninger, produktudvikling, markedsføring, branding m.v. IP-LIFE-projektet vil søge at udfordre dem alle.

LIFE IP ønsker således at skabe en mere robust og sammenhængende natur som led i det langsigtede mål om at opnå gunstig bevaringsstatus. Projektet tager udgangspunkt i 11 Natura 2000 områder i det centrale og nordlige Jylland (se vedlagte kort), hvor der findes en høj koncentration - og dermed et stort potentiale for at sikre udvikling mod gunstig bevaringsstatus - af de truede naturtyper rigkær og overdrev samt den prioriterede naturtype kilder. Projektområderne omfatter Natura 2000 områderne: 15, 18, 22, 30, 32, 33, 37, 38, 39, 222 samt 223. Som det fremgår af tabellen, ligger en betragtelig del af Danmarks andel af disse naturtyper indenfor disse 11 Natura 2000 områder.

Naturtype	Ha på landsplan	Ha i projektområde	% i projektområde
Kilder (7220)	360	187	52
Rigkær (7110)	2953	900	30
Overdrev (6120, 6210 og 6230)	5886	712	12

Som følge af en ringe økonomi i driften af små og spredte ekstensive arealer, er det derfor nødvendigt i en indledende fase at bidrage til at pulje og støtte organiseringen af driften for ad den vej at skabe et tilstrækkeligt økonomisk og arealmæssigt grundlag og dermed interesse for drift af naturarealerne. Eksempler på alternative driftsformer kan være andelsforeninger og socialøkonomiske virksomheder. Målet hermed er at gøre naturpleje til en speciel driftsgren – med landmanden som naturforvalter. Yderligere er det nødvendigt i en fase at understøtte udvikling af rationel teknologi til naturpleje og endelig er det nødvendigt at understøtte udvikling, markedsføring og branding af de produkter i form af kød og biomasse, som arealerne kan producere, herunder lokale fødevarer specialiteter og andre produkter fra de græssende dyr. Samlet er det målet, at en sådan indsats i hele kæden kan bidrage til dels at skabe grundlaget for rationel naturpleje af disse arealer, dels at skabe et forretningsgrundlag for produkterne. Kan dette opnås over projektperioden for den valgte egn, vil konceptet kunne udbredes til nye områder efterfølgende.

De vigtigste interessenter og partnere til at nå projektets mål er lodsejerne, landbruget og kommunerne. Projektet formuleres i tæt samarbejde med kommuner og landbruget da de, som de nærmeste til at samarbejde med lodsejeren, er helt centrale i forhold til at skabe de nødvendige rammer for opbakning til projektet, der er baseret på frivillighed. Derudover er statslige myndigheder, som udformer og implementerer lovgivning, ansvarlige for at implementere udvalgte aktioner. Inddragelse af grønne organisationer vil ske i følgegrupper til projektet jf. ansøgningens afsnit 6.

Der er i de seneste år kommet mere fokus på, at aktivering af driftspotentialet for disse arealer hos ejere eller forpagtere er nødvendigt, hvis målene om en bedre pleje og dermed fremtidig sikring af naturværdierne skal lykkes. Dette LIFE IP bygger således videre på de erfaringer, som er opsamlet vedrørende lodsejerinvolvering i LIFE projektet Smart Natura samt projektet Naturpleje som driftsgren, der er gennemført i samarbejde med bl.a. landbruget. En række af de udfordringer / barrierer, landmanden møder i forsøget på at udføre naturpleje er således allerede beskrevet i kataloget "Naturpleje – en analyse af de udfordringer lodsejere og dyreholdere oplever". Her peges på en række vigtige problemstillinger som bl.a. behov for at skabe bedre sammenhæng mellem naturarealer og dermed sikring af større græsningsenheder, behov for uddannelse af landmænd samt mere målrettede støtteordninger til naturpleje. I LIFE-projekt Læsø er der gjort erfaringer med organisering af lodsejere i en græsningsforening – erfaringer som ligeledes vil blive overført til IP-projektet, og i projektet "Græs til gas" er der med lovende resultater arbejdet målrettet på at udvikle rentabel teknologi, logistik og produktion af biomasse fra lavbundsarealer til brug i biogasanlæg – et arbejde som forventes overført og afsluttet med succes i IP-projektet.

Projektet vil sikre kapacitetsopbygning på naturplejeområdet hos interessenter og samarbejdspartnere (i form af f.eks. uddannelse, kurser, ekskursioner, skabelse af netværk og afholdelse af workshops) for at skabe en fælles forståelse af projektet samt opsamle og udbrede erfaringer og viden, som kan understøtte driften/naturpleje på længere sigt. Der udarbejdes en strategi for, hvorledes projektets erfaringer vil kunne udbredes på landsplan.

Der udvikles scenarier for fremtidens landbrug, der demonstrerer eksempler på hvordan bedrifter kan lykkes med at gøre naturpleje til en driftsgren.

Complementary actions

Ovenstående initiativer målrettet ambitionen om at rykke arter og naturtyper nærmere gunstig bevaringsstatus vil ikke stå alene. Projektet vil arbejde med at skabe en positiv landdistriktsudvikling og forsøge at understøtte nye økosystemtjenester med henblik på at sikre og fastholde en positiv lodsejertilgang til at sikre naturen.

De danske Natura 2000 støtteordninger til hegning, rydning og forbedring af hydrologi, samt sammenbinding af arealer vil blive anvendt sammen med støtteordningerne til vådområder og lavbundsprojekter.

Aktiviteter i tilknytning til Natura 2000-områderne vedrørende vandramme- og klimainsatser vil kunne skabe synergi med LIFE IP og bidrage til udvikling af en mere sammenhængende vand- og naturindsats i Danmark (samspil mellem vandrammedirektiv og habitatdirektiv).

En række udviklingsprojekter vil kunne understøtte LIFE IP og bidrage med ny viden til projektet såsom teknologiudvikling (i forhold til håndtering af kvæg, muligheder afsætning af naturplejekød, betydning af tilskuds fodring). Der udarbejdes ansøgning herom til landbrugets fonde.

Projektet Naturen - en rentabel del af landbruget vil bl.a. kunne bidrage med erfaringer om afsætning af naturplejekød og samdrift af naturarealer. Projektet er finansieret af VILLUM FONDEN og VELUX FONDEN.

Projektets socioøkonomiske effekter samt økosystem funktioner måles i samarbejde med relevante forskningsinstitutioner. Dette element kan potentielt understøttes af LAG-ordningerne i en del af de omfattede kommuner.

Der indledes desuden et samarbejde med Norddanmarks EU kontor om at søge supplerende midler fra EU's fonde herunder Horizon2020 og Interreg.

2. Project objectives:

IP itself

De væsentligste trusler mod gunstig bevaringsstatus for naturtyperne rigkær, kildevæld og overdrev er tilgroning som følge af manglende drift, uhensigtsmæssig hydrologi, og påvirkning med næringsstoffer. Truslerne forværrer af den udprægede fragmentering i mange små fysisk adskilte arealer, som lider under stor randpåvirkning og vanskelige spredningsforhold for arterne.

LIFE IP har til hensigt at skabe de incitament, som er nødvendige for at udvikle naturplejen til en særlig driftsgren og dermed gøre det økonomisk interessant for landbruget at drifte naturarealer med afgræsning eller høst af biomasse.

LIFE IP vil endvidere skabe en forbedret integration af indsatser efter habitatdirektivet og vandrammedirektivet og dermed bidrage til helhedstækning i vand- og naturforvaltningen.

LIFE IP vil lægge spor ud for en efterfølgende national implementering af projektets virkemidler og indsatser.

Projektets overordnede målsætninger er:

- At forbedre bevaringsstatus for de eksisterende naturtyper rigkær, kildevæld og overdrev i de udvalgte Natura 2000 områder ved at skabe forudsætninger for og incitament til en økonomisk bæredygtig drift af naturarealerne.
- At sammenbinde arealerne med naturtyper og natur i større driftsenheder generelt ved håndtering af fragmenterede lodsejerstrukturer gennem bl.a. jordfordeling og oprettelse af græsningslaug/foreninger.
- At skabe incitament for naturpleje ved at udvikle afsætningskæden for produkter relateret til driften/naturplejeprocessen, ved at brande Naturkød, biomasse og andre naturplejeprodukter og dermed sikre forankring og ejerskab til projektet lokalt.
- At sammenbinde/udvide arealerne med naturtyper og natur ved at genoprette en naturlig hydrologi og en bedre beskrivelse af grundvandstilførslen i ådalene.
- At afprøve nye måder at formulere og udforme støtteordninger til naturpleje på, eksempelvis ved outputbaserede støtteordninger, og nye jordfordelingsinstrumenter som kan bidrage til at sikre integrationen mellem naturpleje og bæredygtig afsætningsøkonomi og dermed konsolidere incitamentet for naturpleje som driftsgren.
- At uddanne landmænd, landbrugskonsulenter, kommunale og statslige medarbejdere i hele kæden omkring naturdrift/pleje med henblik på at videreføre og udbrede viden, erfaringer og kendskab til mulige modeller for "Landmanden som naturforvalter" nationalt.
- At skabe lokal forankring og ejerskab af den nye driftsgren.
- At udbrede viden og indhøstede resultater regionalt og nationalt, bl.a. gennem etablering af et Videnscenter for Naturforvaltning i tæt samarbejde mellem universiteter, offentlige myndigheder, virksomheder og interesseorganisationer i både ind- og udland.
- At afprøve nye driftsformer organiseret som f.eks. socialøkonomisk virksomhed, og/eller nytænkning af andelstanken.

Complementary actions

Følgende aktioner vil supplere IP projektet og hermed bibringe merværdi til implementeringen af naturpleje som driftsgren og de socioøkonomiske aspekter heraf.

Formål for de komplementære aktioner inkluderer:

- At aktivere alle relevante naturplejestøtteordninger i Landdistriktsprogrammet mest muligt indenfor de valgte Natura2000-områder.
- At inddrage alle andre støtteordninger såsom nationale lavbundsprojekter, kommunale klimaindsatser og øvrige vandrammeindsatser for at styrke projektets målsætninger og den multifunktionelle brug af ådalene (landbrug, jagt, fiskeri, fritidsaktiviteter, etc.), samtidig med at hensynet til Natura 2000 områdernes bevaringsmålsætninger sikres.
- At bidrage til at udvikle rationel teknologi til håndtering af græsningsdyr.
- At samarbejde med udviklingsprojektet "Naturen – en rentabel del af landbruget", hvis formål er at skabe store sammenhængende områder som er rentable for produktion af naturkød.
- At forbedre vidensgrundlaget om interaktioner mellem grundvand og de grundvandsafhængige naturtyper i ådalene med henblik på at opnå synergi mellem vand- og naturforvaltningen i Natura 2000 områderne i Danmark.
- At kortlægge og oplyse om projektets bidrag til lokale leverancer af andre økosystemtjenester, som et led i den lokale forankring af projektet.
- Aktivt at opsøge mulighederne for at inddrage andre relevante EU-programmer, såsom EU's fiskeriprogram EMFF, Horizon 2020, Interreg, social- og regionalfonden, etc. i et samspil med LIFE IP projektet.

3. Actions and means involved:

Actions financed by LIFE:

Som beskrevet i kapitel 1 skal LIFE IP "Landmanden som Naturforvalter" bidrage til, at nødvendige tiltag gennemføres i 11 Natura områder / ådale i den centrale og nordlige del af Jylland, for at sikre en udvikling mod gunstig bevaringstilstand for en række naturtyper og tilknyttede arter. Projektet skal integrere planlægning og understøtte indsatsen ved metodeudvikling og implementering samt sikre en varig forankring via den nødvendige kapacitets- og organisationsopbygning hos lodsejere, deres organisationer og i lokalområderne generelt. Projektet skal endvidere udvikle naturplejen til en økonomisk attraktiv driftsgren baseret på brug af best practice elementer, temporær understøttelse af plejeaktiviteter, markedsudvikling for naturplejeprodukter i kombination med demonstrations- og udviklingsprojekter, hvor der er behov for at udvikle nye værktøjer. Løsninger og modeller udviklet og testet i projektet søges efterfølgende implementeret nationalt. Projektets aktioner vil implementere Natura 2000 planernes indsatsprogrammer i overensstemmelse med den danske PAF; jf. afsnit 5.

A.

Projektets A-aktioner omfatter en række forberedende indsatser som:

- Forberede ansøgninger til støtteordninger under landdistriktsprogrammet
- Forberede ansøgninger til socialfonden
- Botaniske og hydrologiske forundersøgelser
- Udarbejdelse af driftsplaner for pleje af arter / naturtyper på område og bedriftsniveau
- Samarbejde med lodsejere
 - Ejendomsræssige forundersøgelser
- Udvikling af nye outputbaserede støtteordninger til naturpleje
- Tekniske/biologiske forundersøgelser i relation til screening af mulige arealer disponeret til høst af biomasse

C.

Projektets C-aktioner omfatter en række konkrete naturforbedrende tiltag i de 11 Natura 2000 områder som:

- Jordfordeling, jordkøb og erstatning
Behov for at sammenbinde naturarealer på tværs af nuværende ejerstrukturer til større og mere omkostningseffektive forvaltningsenheder
- Etablering af afgræsning herunder indkøb af dyr til græsning
- Rydning af tilgroede arealer
- Behov for særlig forvaltning af udvalgte arter og naturtyper
Der er behov for særlig forvaltning i forhold til udvalgte naturtyper og arter som eksempelvis meget våde kildevæld og rigkær samt en art som gul stenbræk
- Maskinel høst af biomasse til biogas
Projektet fra "Fra græs til gas". Udvikling af maskinel og afsætning af biomasse

D.

Projektets D-aktioner omfatter monitorering af projektets effekter i forhold til:

- De udpegede Natura 2000 habitatnaturtyper og arter efter overvågningsmetoder, der spiller sammen med det nationale overvågningsprogram NOVANA
- Projektets socioøkonomiske effekt på lokalt ejerskab og lokal forankring samt effekter i et rum af frivillighed
- Projektets samspil med klima og vandramme – Økosystem funktioner

E.

Projektets aktioner i forhold til formidling, inddragelse af interessenter m.m. omfatter:

- Udvikling af projekthjemmeside, udarbejdelse af informationsmaterialer i form af foldere, vidensblade/artsfaktablade, infotavler, stiforløb samt øvrige faciliteter for publikum
- Organisering af afgræsning (græsningslaug, græsningsentreprenører m.m.)
- Uddannelse af landmænd, dyreholdere, myndigheder, konsulenter m.fl.
- Opsamling og formidling af viden om naturforvaltning – Etablering af et videnscenter
- Forretningsmodel for afsætning af produkter fra naturarealer – herunder Naturkød
- Dialog med kommuner, socialøkonomiske virksomheder og organisationer om driftssamarbejde og afsætning
- Netværk for lodsejere / dyreholdere
- Networking med andre projekter
- Lægmandsrapport
- Seminarer, ekskursioner og temadage
- Offentlige ture og møder

F.

Projektledelse og monitoring af projektets fremdrift

- Projektet organiseres på lokalt, regionalt og nationalt niveau (projektgrupper, styregrupper samt relevante følgegrupper / ekspertgrupper)

Expected complementary actions

Dele af LIFE projektets A-aktioner om biologiske og hydrologiske forundersøgelser forudsætter ny og forbedret viden om hydrologi i grundvandsfødte naturområder som rigkær og kilder. Der forventes etableret et samarbejde med forskningsinstitutioner herom.

Væsentlige dele af LIFE projektets C-aktioner forudsættes finansieret ved brug af bl.a. Natura 2000 støtteordninger til facilitering, hegning, rydning, forbedret hydrologi og ekstensivering af sammenhængende arealer samt støtteordninger til etablering af vådområder og lavbundsprojekter via det nationale landdistriktsprogram. Derudover vandløbsrestaureringsprojekter som søges finansieret via EMFF.

Projektets D-aktioner i forhold til socioøkonomi og økosystemfunktioner forudsætter, at et antal forsknings – og udviklingsprojekter ansøges i tilknytning til LIFE-projektet.

I forhold til projektets E-aktioner vil projektet "Naturen - en rentabel del af landbruget" bl.a. kunne bidrage med erfaringer om afsætning af naturplejekød og samdrift af naturarealer; herunder pege på nye former for organisering af landbrugsvirksomhed. Herudover planlægges ansøgning til landbrugets fonde i forhold til teknologiudvikling (teknologi til høst af biomasse samt håndtering af græsningsdyr til naturpleje) m.m. samt EU fonde.

Der planlægges i samarbejde mellem Naturstyrelsen, kommuner og universiteter ansøgning til en privat fond, som kan understøtte initiativer omkring udvikling og oprettelse af et Videnscenter for Naturforvaltning.

4. Expected results (main outputs and achievements, qualitative and quantitative):

Linked to Actions financed by LIFE:

A-aktioner: Fra IP projektets start samt undervejs i projektet gennemføres en række forberedende aktioner for at tilvejebringe viden og sikre et solidt fundament for gennemførelse af projektet. De forberedende aktioner vil resultere i:

- at den nødvendige viden er til stede for at kunne gennemføre målrettede indsatser undervejs i projektet.
- opbygning af en informationsstruktur, der sikrer at nødvendige aktører inviteres, informeres og inddrages i projektet, herunder evt. via etablering eller udnyttelse af lokale fora for lokale interessenter.
- forberedelse og tilvejebringelse af nødvendige dispensationer og tilladelser efter gældende lovgivning.
- forberedelse og tilvejebringelse af ansøgninger til støtteordninger under landdistriktsprogrammet.
- tilvejebringelse af en række planer som grundlag for gennemførelse af konkrete aktioner. Disse forberedende aktioner omfatter bl.a. botaniske og hydrologiske samt ejendomsrættlige forundersøgelser samt driftsplaner for pleje af en række særlige arter og naturtyper, såsom Blank Seglmos og Gul Stenbræk, men andre arter kan også komme i spil i forbindelse med kortlægningen af behovet for indsatser.
- Udarbejdelse af en strategi for branding og afsætning af naturplejeprodukter som lokalt producerede kvalitetsprodukter.

C aktioner: IP projektet vil med deltagelse af motiverede og interesserede jordbrugere gennemføre en række demonstrationsprojekter i 11 Natura 2000 områder i det nordlige og centrale Jylland. Der indgås aftaler om f.eks. naturpleje, naturgenopretning, bedriftsplaner, oprettelse af græsningslaug, jordfordeling som led i implementeringen af PAF og direktivforpligtigelserne for at afspejle de mange forskellige typer af nødvendig naturpleje afhængig af naturtype mv. Aftaler med jordbrugere afprøves blandt andet på baggrund af nyudviklede, outputbaserede støtteordninger. Måltrettet undervisning af jordbrugere om specifikke naturværdier, og hvordan de sikres og forbedres, bliver det bærende kapacitetsopbyggende element i projektet. Derudover forventes følgende konkrete resultater:

- Gennemførelse af biomassehøst på ca. 500 ha lavbundsarealer med henblik på afsætning af biomasse som led i udvikling af biomassehøst som forretningsområde..
- Måltrettede plejetiltag på udvalgte lokaliteter rettet mod arter som Blank Seglmos og Gul Stenbræk ved brug af manuel rydning, græsning med får/geder/kvæg.
- Nedbringelse af næringsniveauet i jorden ved bortkørsel af afryddet materiale.
- Gennemførelse af jordfordelinger og udbetaling af en række erstatninger på ca. 1000 ha som vil skabe store, sammenhængende og mere rentable græsningsenheder omfattende vigtige forekomster af rigkær, kildevæld og overdrev.
- Gennemførelse af et betydeligt antal km hegn og rydning af betydelige arealer med henblik på at genetablere græsningsdrift eller biomassehøst og ad den vej opnå gunstig bevaringsstatus for naturtyperne rigkær, kildevæld og overdrev. Målet er, at hovedparten af de pågældende Natura 2000 områders naturarealer inddrages i en varig driftsindsats, som kan bestå efter projektets afslutning.
- Etablering af en række organisatoriske strukturer – foreninger og laug som varetager drift af vigtige naturforekomster i de 11 Natura 2000 områder.
- Udvikling af et brand for Naturplejeprodukter som sikrer ejere og plejere en betragtelig merpris for deres naturplejeprodukter, som bidrager til at gøre driftsgrenen økonomisk interessant.
- Øget beskæftigelse / nye arbejdspladser for eksempelvis socialt udsatte, gennem etablering af og/eller samarbejde med socialøkonomiske virksomheder.

D aktioner: monitorering af successen af projektets indsatser omfatter:

- En stærk forbedring af naturtilstand for de udvalgte naturtyper (kildevæld, rigkær, overdrev) og arter såsom Blank Seglmos og Gul Stenbræk.
- Opgørelse af de socioøkonomiske effekter af projektets indsatser med det mål at kunne beskrive mulige nye attraktive udviklinger for fremtidens drift af naturarealer.
- Grad af gennemførelse af væsentlige elementer af den danske PAF i projektet.

E aktioner: Projektresultaterne vil blive formidlet lokalt, regionalt, nationalt og internationalt ved relevante lejligheder (videnskabelige konferencer, seminarer, workshops, etc.) og gennem publikation af rapporter og artikler. Af enkeltstående større resultater forventes med afsæt i erfaringerne fra SMART NATURA modeller udviklet for bedste praksis af organisering af græsningslaug eller græsningsforeninger, forslag til vedtægter, organisering og kontrakter, udvikling af forretningsmodel for afsætning af produkter i forbindelse med drift af naturarealer, opbygning af et uddannelsesforløb for jordbrugere, kommuner og konsulenttjeneste samt etablering af stiforløb som formidlingselement. Etablering af et Videnscenter for Naturforvaltning vil fungere som en paraply-struktur for flere af de beskrevne E-aktioner.

F aktioner: Projektledelse og monitorering af projektets fremdrift vil blive implementeret med flere niveauer - et nationalt, regionalt og lokalt niveau og med dertil knyttede tovholdere/projektledere:

- Projektets forvaltning og koordinering arrangeres i begyndelsen af projektet.
- Projektets fremdrift vil blive afrapporteret og justeret i en 2-års cyklus.
- Koordinering mellem de komplementære projekter og selve LIFE projektet sker gennem projektlederen og styregruppen.

Linked to expected complementary actions

A: Forberedende aktioner leverer supplerende viden til:

- Integration af vand- og naturforvaltning gennem tæt samarbejde mellem forvaltningsenheder.
- Kortlægning af de socioøkonomiske elementer.

C: konkrete aktioner: Konkrete aktiviteter leverer supplerende viden til:

- videreudvikling af grej til høst og transport af biomasse på våde arealer, der skal anvendes i biogasanlæg
- Udvikling af teknologi i forbindelse med afgræsning af naturarealer.
- Forskning indenfor interaktioner mellem grundvand og grundvandsafhængige naturtyper i ådalene.
- Klimagevinster som følge af lavbundsprojekter, ekstensivering eller ophør af dyrkning og fortrængningseffekter ved anvendelse af biogas.

5. Expected contribution to the implementation of the target plan/strategy

IP itself

Af den danske PAF (Section H, side 43) fremgår, at der i 2016 vil være behov for at opdatere PAF med henblik på at afspejle de nationale prioriteringer og programmer.

Miljø- og Fødevareministeriet, Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning vil derfor inden udgangen af 2016 fremsende en opdateret PAF.

Opdateringen vil afspejle de prioriteringer og indsatser i forhold til de danske Natura 2000 områder, som fremgår af de netop vedtagne nationale Natura 2000 planer for perioden 2016-21 samt udlægge sigtelinjer for den fortsatte indsats efter 2021 med henblik på sigt at sikre gunstig bevaringsstatus for de udpegede arter og naturtyper; jf. PAF (Section F side 24-25).

Link til styrelsens hjemmeside med offentliggørelse af Natura 2000 planerne:

<http://svana.dk/natur/natura-2000/natura-2000-planer/natura-2000-planer-2016-21/>

Natura 2000 planerne for perioden 2016-21 har fokus på at fortsætte arbejdet fra forrige periode med at sikre løbende naturpleje; at påbegynde en indsats for at forbedre naturen gennem sammenkædning af eksisterende og sårbar natur; at sikre en indsats mod invasive arter samt målrettet at forbedre levesteder for bl.a. truede ynglefugle. For Natura 2000 områderne nr. 15, 18, 22, 30, 33, 222, og 223 fremgår det af planerne, at Naturstyrelsen vil forberede og igangsætte et integreret LIFE projekt i samarbejde med bl.a. kommunerne med henblik på at forbedre plejemulighederne ved at skabe sammenhæng mellem arealer med overdrev, kildevæld og rigkær. Disse naturtyper betragtes som truede naturtyper, da de på nationalt og kontinentalt biogeografisk niveau har haft en stor tilbagegang og er i ugunstig bevaringsstatus; jf. PAF (Section B side 6-7) samt Danmarks indberetning jf. Habitatdirektivets Artikel 17: Bevaringsstatus for naturtyper og arter 2014.

LIFE IP vil implementere dele af Natura 2000 planernes indsatsprogrammer for de ovennævnte 7 Natura 2000 områder samt 4 øvrige Natura 2000 områder med væsentlige forekomster af især naturtypen rigkær og dermed samme behov (i alt vil projektet således være aktivt i 11 Natura 2000 områder). Projektet vil bidrage til at gennemføre planernes generelle og områdespecifikke retningslinjer med særlig fokus på naturtyperne: rigkær, kildevæld, surt overdrev og kalkoverdrev.

En væsentlig del af Natura 2000 planernes indsatser har finansiering via støtteordninger som del af det danske landdistriktsprogram frem til og med 2021. LIFE IP vil dels aktivere disse støtteordninger dels selvstændigt gennemføre en lang række supplerende aktiviteter som sigter på at udvikle og dermed forankre og sikre en fortsat naturdriftsindsats i disse områder, til gavn for naturtyperne.

Projektperioden for LIFE IP forventes at være 8 år: Oktober 2017 – December 2025.

Næste generation af Natura 2000 planer forventes at ville omhandle perioden 2022-2027.

LIFE IPs mål er at udvikle virkemidler samt organisatoriske og ejendomsrættelige strukturer og økonomiske incitamenter som kan bidrage til at gøre naturplejen til en driftsgren for landbruget. Ligeledes er det LIFE IPs mål at identificere og fjerne barrierer for, at en sådan rentabel naturdriftsgren kan udvikles. Kan det lykkes, vil det bidrage til at skabe en langt større sikkerhed end hidtil for en fortsat og varig indsats, som over tid kan føre til gennemførelse af Natura 2000 planernes langsigtede målsætninger til sikring af gunstig bevaringsstatus. Projektet vil desuden bidrage med bud på hvordan naturpleje kan organiseres i alternative virksomhedsformer i f.eks. andelsforeninger og socialøkonomiske virksomheder, herunder med inddragelse af mennesker på kanten af arbejdsmarkedet..

LIFE IP vil også udvikle en platform for styrket vidensopsamling, vidensdeling på tværs af myndigheder, uddannelse af landmænd, landbrugets rådgivere og naturforvaltere, samt afsøge mulighederne i større lokalt engagement, ejerskab og politisk forankring

Complementary actions

De komplementære aktioner vil; jf. kapitel 3:

- understøtte implementering af LIFE IP og bidrage til udvikling af de nødvendige incitamenter og virkemidler – særligt i forhold til de forskellige udviklings- og uddannelsesprojekter samt projektets socioøkonomiske aspekter.
- sikre lokalt medejerskab og dermed forankring af projektet hos de lokale jordbrugere også ud over projektperioden.
- bidrage til at sikre en mere sammenhængende og helhedsorienteret implementering af EU's natur- og vanddirektiver samt klimaindsatser – med særlig fokus på de grundvandsafhængige naturtyper.

6. Main stakeholders involved in the project:

Projektets partnere:

Naturstyrelsen: Projektleder

De 8 involverede kommuner: Jammerbugt, Aalborg, Vesthimmerland, Rebild, Mariagerfjord, Skive, Viborg og Randers

De lokale landboforeninger; bl.a. Agri Nord

Forventeligt deres moderorganisation som er Landbrugets hovedorganisation Landbrug & Fødevarer (L&F)

Styrelsen for vand- og naturforvaltning (SVANA)

NaturErhvervstyrelsen (NAER)

Eventuelle private fonde som bidrager til den nationale finansieringsdel

Landbrugets organisationer og kommunerne er projektets vigtigste interessenter og partnere:

De har ansvaret for at skabe opbakning til projektet; sikre forankring; implementere projektet; forestå drift/naturpleje - dermed sikre at projektet er levedygtigt på den lange bane samt bidrage til opbygning og konsolidering af et Videnscenter for Naturforvaltning.

Projektet formuleres derfor i et meget tæt samarbejde med kommuner og landbruget, samt Norddanmarks EU – kontor, der er et kommunalt samarbejde som er eksperter i at koordinere ansøgninger til forskellige EU-ordninger jf. vedlagte bilag..

L&F er en meget central partner i forhold til at udvikle naturplejen som en økonomisk bæredygtig driftsgren for landbruget.

De statslige myndigheder SVANA og NAER er ansvarlige for at udforme / implementere udvalgte aktioner som jordfordeling og optimering af støtteordninger, Natura 2000 lovgivning og Natura 2000 planer.

Med denne sammensætning af partnerskabet for projektet er det sikret at alle såvel nationale som regionale og lokale interessenter med væsentlig interesse i området er med til at finde løsningerne og sikre retningen for projektet.

Øvrige interessenter:

Lodsejere/jordbrugere:

LIFE IP er baseret på frivillighed, og områdernes lodsejere/landmænd er derfor projektets vigtigste øvrige interessenter. De inddrages direkte i projektet af kommunerne i samarbejde med de lokale landboforeninger.

De lokale Landboforeningers rådgivningssektioner: Her har hver landmand typisk sin egen faste rådgiver, som han har tillid til, og som derfor naturligt vil få en nøglerolle i projektet.

Benyttes både som konsulenter og entreprenører i projektet. De vil herudover sidde med i følgegrupper.

En række grønne organisationer med væsentlige interesser i naturen: Danmarks

Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Danmarks Jægerforbund m.fl. Skal sidde med i følgegrupper / ekspertgrupper.

Socialøkonomiske virksomheder og interesseorganisationer for socialt udsatte: Skal bidrage med input til det beskæftigelsesmæssige og sociale aspekt.

Relevante Erhvervsorganisationer og virksomheder: Skal inddrages i forbindelse med udvikling af pilotprojekter m.m.

Fødevarestyrelsen som skal bidrage mht. projektets forhold til dyrevelfærd, veterinære bestemmelser – håndtering af kød.

Miljøstyrelsen som skal bidrage til projektets forhold til Husdyrgodkendelsesloven mht. anmeldelse af naturkvæg til naturpleje.

En række Forskningsinstitutioner: Inddrages i forbindelse med forskningsprojekter / demonstrationsprojekter som konsulenter, sidder med i ekspertfølgegrupper. Samarbejde vil forventeligt omfatte følgende forskningsinstitutioner: Aarhus Universitet (Foulum og Bioscience), Aalborg Universitet og Københavns Universitet.

7. Long term sustainability (including capacity building):

Det helt centrale mål for IP-projektet "Landmanden som Naturforvalter" er at forsøge at sikre den langsigtede bæredygtighed af indsatsen med at pleje og drive de bevaringsværdige naturtyper i Natura2000-områderne. Da så godt som alle arealer i Danmark med disse naturtyper findes på lokaliteter som for 50-100 år siden havde en ekstensiv drift i form af græsning, høslet eller andre ekstensive udnyttelser i de gamle dages landbrug, ligger løsningen selvsagt i at søge denne – eller en lignende - drift genoptaget. Årsagen til driftsophøret for disse arealer hænger sammen med den danske landbrugsudvikling som igennem de sidste mange år har fokuseret på udvikling af store specialiserede brug med stordrift – ofte med eksport - for øje. I denne udvikling er ekstensive og små arealer med marginal produktion blevet overflødige og glemt da deres drift er blevet økonomisk marginal for den enkelte lodsejer. For igen at gøre denne drift interessant skal der derfor ryddes en række barrierer af vejen – driften skal samles, ejendomsstrukturen om nødvendigt ændres, produkterne skal brandes plejeindsatsen støttes – i hvert fald i en overgangsperiode, og nye metoder udvikles og implementeres. Kan dette lykkes, vil Naturplejen i langt højere grad end i dag kunne sikres på langt sigt og dermed understøtte en udvikling mod gunstig bevaringsstatus for en række naturtyper på udpegningsgrundlaget i Natura 2000 områderne. Plejeindsatsen eller den nødvendige ekstensive landbrugsdrift er i dag – bortset fra store sammenhængende arealer – ikke en attraktiv forretning, og mange især mindre arealer

får derfor lov at ligge hen med tilgroning til følge.

Projektet har derfor sit centrale fokus på at gøre naturpleje til en driftsgren i landbruget på en måde som fremmer direktivforpligtelserne. Projektet skal derfor i samarbejde med de pågældende landmænd og interessenter videreudvikle og afprøve rammerne for forskellige virkemidlers effektivitet, herunder afprøve de incitamenter og afværge de barrierer der er af betydning for om landmanden udfører naturpleje. Dette skal foregå i samarbejde med de centrale aktører i landbruget, som er afgørende for at forankre indsatsen hos landmanden samt hos kommunerne som er ansvarlige for at gennemføre Natura 2000 handleplanerne, og de statslige myndigheder som har ansvaret for lovgivningen og tilskudsordningerne. Dette vil sikre det medejerskab der er nødvendigt, for at naturpleje skal blive bæredygtigt efter projektets ophør.

For at sikre den nødvendige kapacitetsopbygning i projektet, tilrettelægges i projektperioden en række aktiviteter ved hjælp af bl.a. fondsmidler, som indebærer at der opbygges en fælles forståelse af projektets aktiviteter på flere niveauer i form af videndeling, (netværk, uddannelse, formidling, best practice) information om projektet (strategi herfor) og dets resultater. I den sammenhæng vil projektet understøtte opbygning af et videnscenter, hvorfra naturforvaltere kan søge nyeste evidensbaserede viden om naturforvaltning, og viden om processer, metoder mv. i forbindelse med frivillighed, interessentinddragelse og organisering af naturforvaltning.

Som led i at understøtte den langsigtede målsætning om gunstig bevaringsstatus for en række truede naturtyper på landsplan, indsamles på baggrund af projektet erfaringer, og udarbejdes en strategi/model, som kan bane vejen for en national implementering af de værktøjer som virker. (f.eks. koncept for lånekvæg, modeller for driftsselskaber, græsningslaug m.v.) modeller for høst og anvendelse af biomasse fra arealerne efter projektets levetid. Projektet vil ligeledes generere vigtige erfaringer i forhold til interessentinddragelse som måske vil kunne reproducere i andre dele af EU.

8. Expected major constraints and risks of the:

IP itself

Projektets kompleksitet

- at det ikke lykkes at gøre naturplejen til en fuldstændig rentabel driftsgren på alle arealer

Risiko: Middel

Betydning: Det er af afgørende betydning at væsentlige dele af de identificerede barrierer nedbrydes og at rentabiliteten i naturdriften forbedres så naturpleje kommer nærmere på at blive til en økonomisk rentabel driftsgren for landbruget. Nogle tiltag vil virke umiddelbart (jordfordeling, indretning til græsning) mens andre vil virke over tid (branding, produktudvikling, afsætning af biomasse til biogasproduktion).

Løsning: Lokal / regional skala muliggør eksperimenter og efterfølgende tilretninger så udviklingen igangsættes; Dele af udviklingen skal formentlig understøttes en årrække, alle relevante aktører søges inddraget; kapacitetsopbygning sikrer viden og fastholdelse af indhøstet fremdrift. Der skal være opmærksomhed på, om der lokalt etableres biogasselskaber, der kan være aftagere.

Landmænd/lodsejere vil ikke være med / Manglende lokal opbakning

Risiko: Lav/Middel

Kan skyldes at de er usikre på økonomien – at lovgivning / støtteordninger ikke er attraktive nok, foranderlige og uforudsigelige, usikkerhed i forhold til øvrige aktiviteter på arealerne; f.eks. jagt.

Betydning: Afgørende betydning – det er nødvendigt at have jordbrugerne med.

Løsning: Ved at inddrage landbrugets konsulenter og landboforeningerne så de bakker op om projektet, er risikoen minimeret. Uddannelse og involvering vil yderligere nedsætte risikoen, Størst sikkerhed vil opnås når, jordfordeling, organisering af afgræsning og afsætning af biomasse / naturkød skaber økonomisk fremgang for lodsejerne.

Projektets organisering er kompleks – mange aktører

Kan føre til manglende / forsinket implementering

Risiko: Lav

Betydning: Stor betydning.

Løsning: Involvering af alle centrale aktører som partnere i projektet har allerede nedbragt risikoen betydeligt. Herudover er det vigtigt at der afsættes de nødvendige ressourcer til projektledelse, kommunikation og videndeling.

Manglende opbakning til projektet / tvivl om projektet fra grønne organisationer:

Svækker opbakning og ejerskab til projektet

Risiko: Lav

Betydning: Af middel betydning

Løsning: Projektet tilvejebringer nødvendige strukturer til at involvere disse på relevant måde og i god tid.

Complementary actions

Svært at dokumentere projektets resultater i forhold til socioøkonomi – Monitorering heraf

Risiko: Lav

Betydning: Stor

Løsning: Inddrage relevante forsknings- og uddannelsesinstitutioner indenfor viden og forskning på området, eventuelt udarbejde demo-projekter som følges tæt

9. a) Is your project significantly climate related?

Yes

☐

No

☐

b) Is your project significantly biodiversity-related?

Yes

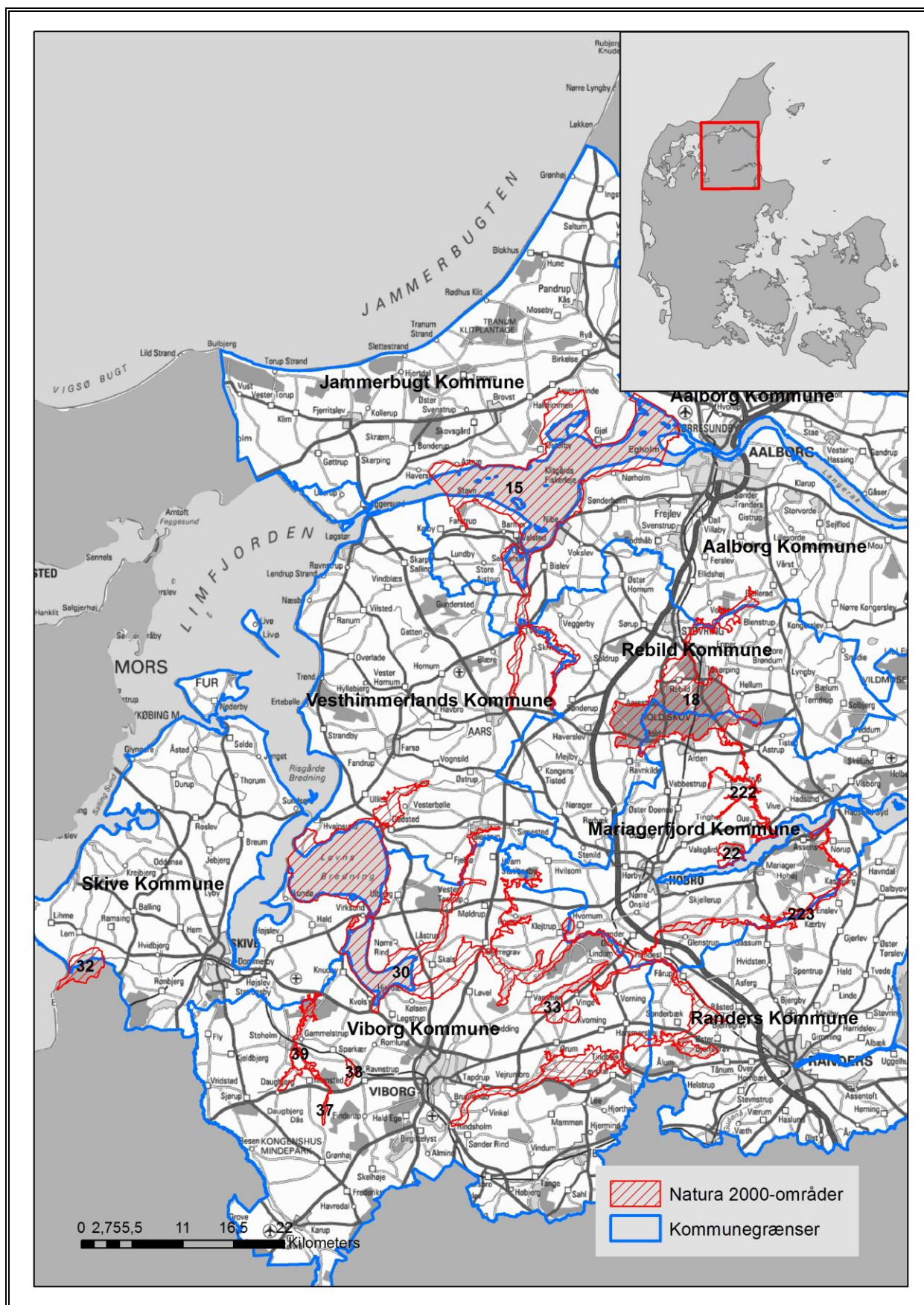
☐

No

☐

If you consider your project to be significantly climate or biodiversity-related (you marked 'yes'), please explain why:

MAP OF THE GENERAL LOCATION OF THE PROJECT AREA(S) IN THE COUNTRY/REGION

Financial Plan				
Sources of financing	Actions/ measures to be financed	Amount of funding (EUR)	Status/date of Funding granted/ to be granted/ not yet requested	Authority/ entity managing the fund
LIFE PROJECT:				
EU contribution	NA	12.500.000	NA	NA
Contribution by beneficiaries	NA	5.466.667	NA	NA
Contribution by cofinancers		2.866.667		
TOTAL LIFE IP		20.833.333		
EU FUNDS:				
Interreg	Organisering af græsnings- foreninger	133.333	not yet requested	Region Nordjylland & Region Midtjylland
Regional Udvikling	Afsætning af naturkød, Markeds- føring	133.333	not yet requested	Region Nordjylland & Region Midtjylland
Social fonde	Formidling af erfaringer med Social- Økonomi til Kommuner- ne	133.333	not yet requested	Region Nordjylland & Region Midtjylland
TOTAL (eg. ERDF)		400.000		
*Landdistriktspro- gram	Natura2000 støtte til hegning, rydning og hydrologi	8.933.333	to be granted	NaturErhverv- styrelsen/SVAN A
*Landdistriktspro- gram	Vådområder og lavbundsord- ning	5.333.333	to be granted	NaturErhverv- styrelsen / SVANA
Horizon 2020	Scenarier for fremtidens landbrug/ Teknologi- udvikling	666.667	not yet requested	EU
TOTAL (eg. EAFRD)		14.933.333		
Subtotal EU:		15.333.333		
OTHER FUNDS				
		0		
		0		
Subtotal public:		0		

Landbrugets Fonde	Udvikling af teknologi ifm afgræsning af natur-arealer	266.667	not yet requested	Miljø- og Fødevare-ministeriet
Private Fonde	Forskning og udvikling. Samspil grundvand & natur	666.667	not yet requested	Private Fonde
Mariagerfjord/Velux-samarbejdet	Naturen – en rentabel del af land-bruget	266.667	granted	MariagerFjord Kommune
Subtotal private		1.200.000		
International funds:		0		

Total complementary:		16.933.333		
-----------------------------	--	------------	--	--

Notes (if applicable):

*Note til Landdistriktsprogram: Beløbene svarer til de arealer, som kommunerne på nuværende tidspunkt har identificeret som relevante for projektet. Om der kan opnås tilskud til alle arealer, vil bero på de konkrete ansøgninger i de enkelte år.